

Ευαγγελικές αφηγήσεις της Ανάστασης

Ενότητα 13 : Εξωκανονικές αφηγήσεις για την Ανάσταση

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Εξωκανονικές αφηγήσεις για την Ανάσταση

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΞΩΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη

Εισαγωγικά

- Εξωκανονικές διηγήσεις σχετικά με την ανάσταση:
 - Συμπληρώνουν τα κενά της ευαγγελικής αφήγησης
 - Αναπτύσσουν μία ιδιαίτερη θεολογία της ανάστασης
 - Αντικατοπτρίζουν συγκεκριμένες θεολογικές συζητήσεις της εποχής από την οποία προέρχονται
 - Στηρίζονται σε υλικό της προφορικής παράδοσης
 - Αντλούν στοιχεία από τα ευαγγέλια
 - Διακειμενικές εξαρτήσεις από την Παλαιά Διαθήκη
 - Προϋποθέτουν το κοσμοείδωλο της εποχής τους
 - Χαρακτηρίζονται από ζωντανές περιγραφές και προσοχή στη λεπτομέρεια

Ευαγγέλιο του Πέτρου

- Απόκρυφο κείμενο των μ. 2^{ου} αι. μ.Χ.
- Γράφηκε πιθανόν στη Συρία
- Σώζεται σε κώδικα που βρέθηκε στο Akhîm + 2 σπαράγματα από την Οξύρυγχο
- Εξαρτήσεις από τα κανονικά ευαγγέλια (κυρίως Μτ, Λκ αλλά και Μκ, Ιω)
- Περιγράφει το πάθος και την ανάσταση του Ιησού
- Χαμηλή χριστολογία – δοκητικά στοιχεία

Η ανάσταση στο ευαγγέλιο του Πέτρου (I)

- Μεταγενέστερη των ευαγγελικών αφήγηση για την ανάσταση:
 - Τα υπερβολικά στοιχεία της αφήγησης
 - Ο αντι-ιουδαϊκός χαρακτήρας του ευαγγελίου
 - Ιστορικά απίθανα στοιχεία της αφήγησης
 - Η αναφορά στην «κυριακή» – χαρακτηρισμός που απαντά μόνο στο Αποκ 1, 10 (βλ. επίσης Διδαχή 14,1)
 - Το θέμα της εις Άδου κάθοδον (βλ. Α΄ Πε 3,19) – μία μεταγενέστερη θεολογική ανάπτυξη

Η ανάσταση στο ευαγγέλιο του Πέτρου (II)

34. πρωΐας δὲ ἐπιφώσκοντος τοῦ σαββάτου ἦλθεν ὄχλος ἀπὸ Ἱερουσαλήμ¹ καὶ τῆς περιχώρου ἵνα ἴδωσι² τὸ μνημεῖον ἐσφραγισμένο(ν)³. 35. τῇ δὲ νυκτὶ ἦ⁴ ἐπέφωσκεν ἡ⁵ κυριακή, φυλασσόντων τῶν στρατιωτῶν⁶ ἀνὰ δύο⁷ δύο κατὰ φρουρά(ν),⁸ μεγάλη φωνὴ ἐγένετο ἐν τῷ οὐρανῷ. 36. καὶ εἶδο(ν) ἀνοιχθέντας τοὺς ουρά[ν]ους⁹ καὶ δύο ἄνδρας κατελθόντας ἐκεῖθε πολὺ φέγγος ἔχοντας καὶ ἐγγίσαντας¹⁰ τῷ τάφῳ. 37. ὁ δὲ λείθος¹¹ ἐκεῖνος ὁ βεβλημένος¹² ἐπὶ τῇ θύρᾳ ἀφ' ἑαυτοῦ κυλισθεὶς ἐπεχώρησε¹³ παρὰ μέρος καὶ ὁ τάφος ἐνοίγη¹⁴ καὶ ἀμφότεροι οἱ νεανίσκοι εἰσῆλθον¹⁵.

38. ἰδόντες οὖν οἱ στρατιῶται ἐκεῖνοι¹ ἐξύπνισαν² τὸν κεντυρίωνα καὶ τοὺς πρεσβυτέρους· παρῆσαν γὰρ καὶ αὐτοὶ φυλάσσοντες. 39. καὶ ἐξηγουμένων αὐτῶν ἃ εἶδον πάλιν³ ὄρασιν⁴ ἐξελθόντος⁵ ἀπὸ τοῦ τάφου τρεῖς ἄνδρες⁶ καὶ τοὺς δύο τὸν ἕνα ὑπορθοῦντας καὶ σταυρὸν ἀκολοθοῦντα⁷ αὐτοῖς. 40. καὶ τῶν μὲν δύο τὴν κεφαλὴν χωροῦσαν μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ δὲ χειρατωμένου⁸ ὑπ' αὐτῶν ὑπερβαίνουσιν τοὺς οὐρανοὺς. 41. καὶ φωνῆ[ς]⁹ ἤκουον ἐκ τῶν οὐρανῶν λεγούσης· ἐκήρυξας τοῖς κοιμωμένοις;¹⁰ 42. καὶ ὑπακοὴ ἤκούετο ἀπὸ τοῦ σταυροῦ [ὅ]τι ναί.¹¹

Η ανάσταση στο ευαγγέλιο του Πέτρου (III)

- Η επίσκεψη των κατοίκων της Ιερουσαλήμ στον τάφο
 - Απολογητική τάση
 - Έμφαση στο θαυμαστό γεγονός που περιγράφεται στη συνέχεια
- Οι δύο άνδρες που κατεβαίνουν από τον ουρανό
 - Καινοδιαθηκικές εξαρτήσεις (βλ. αφήγηση Μτ)
- Η ιστορία των φρουρών (βλ. Μτ)
- Λεπτομερής περιγραφή της ανάστασης
- Η περιγραφή του αναστημένου
 - Πολυμορφική χριστολογία
- Η κάθοδος στον Άδη (βλ. Ιουστίνου, Διάλογος 72.4· Ειρηναίου, Κατά αιρέσεων 4.27.2· Κλήμης Αλεξ., Στρωματείς 2.9)

Το ευαγγέλιο του Νικοδήμου

- Σύνθετο κείμενο που συνδυάζει την αφήγηση για τη δίκη και το πάθος του Ιησού με την περιγραφή της καθόδου στον Άδη
- Ακολουθεί σε γενικές γραμμές την αφήγηση της ΚΔ – προσθέτει πολλά νέα στοιχεία:
 - Οι κατηγορίες εναντίον του Ιησού στο πραιτώριο
 - Η εμφάνιση του Αναστάντος στον Ιωσήφ τον από Αριμαθαίας
 - Η κάθοδος στον Άδη
- Η αφήγηση για την κάθοδο στον Άδη – μεταγενέστερη προσθήκη (περίπου τον 5^ο αι.)

Η ανάσταση στο ευαγγέλιο του Νικοδήμου

- Εξαρτήσεις από παλαιοδιαθηκικά κείμενα
- Ζωηρή περιγραφή της εισόδου του Ιησού στον Άδη
 - Διάλογοι
 - Λεπτομερείς περιγραφές
- Ιδιαίτερη θεολογία της ανάστασης:
 - Η ανάσταση ως αρχή της σωτηρίας
 - Ο Ιησούς ως ο βασιλεύς της δόξης – σωτήρας και νικητής του θανάτου
 - Ο Άδης ως τόπος συγκέντρωσης των νεκρών
 - Παρουσία Ενώχ και Ηλία στον Άδη

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τσαλαμπούνη Αικατερίνη. «Ευαγγελικές αφηγήσεις της Ανάστασης, Εξωκανονικές αφηγήσεις για την Ανάσταση». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS360/>.

.....

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: <Στέλλα Γιαννοπούλου>
Θεσσαλονίκη, <28.6.15>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

